O‘ZBEKISTON MILLIY STANDARTI

Porey piyozlarni sotish va uning sifatini nazorat qilish standarti

(FVV-21:2023, IDT)

Rasmiy nashr

O‘zbekiston standartlar instituti
Toshkent

STANDARTLAR INSTITUTI #IPUNS2I9YV - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

So‘zboshi

1 O‘zbekiston standartlar instituti tomonidan **ISHLAB CHIQILDI.**

2 O‘zbekiston standartlar institutining 2026-yil 25-fevraldagi 6/XSt-26-sonli buyrug‘i bilan **TASDIQLANDI.**

3 Ushbu standart FVV-21:2023 “Standard concerning the marketing and commercial quality control of leeks” xalqaro standartiga aynan o‘xshash.

4 DASTLABKI AMALGA KIRITILISHI

Ushbu milliy standart va unga bo‘lgan o‘zgartishlarni O‘zbekiston hududida amalga kiritish haqidagi axborot Standartlashtirish bo‘yicha milliy organning rasmiy veb-saytlari va standartlarning yillik axborot ko‘rsatkichlarida chop etiladi.

Ushbu standartni talqin qilish yoki qo‘llashda tushunmovchiliklar yuzaga kelganda standartning asli yozilgan tillarining biridan foydalanish tavsiya etiladi.

Ushbu standartni O‘zbekiston Respublikasi hududida rasmiy tarqatish mutlaq huquqi O‘zbekiston standartlar institutiga tegishlidir

STANDARTLAR INSTITUTI #IPUNS2I9YV - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

Qishloq xo‘jaligi sifati standartlari bo‘yicha ishchi guruh

Birlashgan Millatlar Tashkilotining Yevropa iqtisodiy komissiyasi (BMT YeIK) Qishloq xo‘jaligi sifati standartlari bo‘yicha ishchi guruhi tomonidan ishlab chiqilgan tijorat sifat standartlari xalqaro savdoni yengillashtirish, yuqori sifatli mahsulot ishlab chiqarishni rag‘batlantirish, daromadlilikni oshirish va iste’molchilar manfaatlarini himoya qilishga xizmat qiladi. BMT YeIK standartlaridan hukumatlar, ishlab chiqaruvchilar, savdogarlar, import va eksport qiluvchilar hamda boshqa xalqaro tashkilotlar foydalanadi. Ular yangi meva va sabzavotlar, quruq va quritilgan mahsulotlar, urug‘lik kartoshka, go‘sht, kesilgan gullar, tuxum va tuxum mahsulotlari kabi keng turdagi qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini qamrab oladi.

Birlashgan Millatlar Tashkilotining har qanday a’zosi Ishchi guruh faoliyatida teng huquqli asosda ishtirok etishi mumkin. Qishloq xo‘jaligi standartlari haqida batafsil ma’lumot olish uchun quyidagi veb-saytimizga tashrif buyuring:

http://www.unece.org/trade/agr/welcome.html.

Porey piyoz (poreylar) uchun ushbu qayta ko‘rib chiqilgan Standart Ishchi guruh tomonidan uning yetmish ikkinchi sessiyasida ko‘rib chiqilgan va qabul qilingan ECE/CTCS/WP.7/2016/16 hujjatiga asoslanadi.

STANDARTLAR INSTITUTI #IPUNS2I9YV - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

O‘ZBEKISTON MILLIY STANDARTI

POREY PIYOZLARNI SOTISH VA UNING SIFATINI NAZORAT QILISH STANDARTI

СТАНДАРТ, КАСАЮЩИЙСЯ МАРКЕТИНГА И КОНТРОЛЯ КАЧЕСТВА ЛУКА-ПОРЕЯ.

STANDARD CONCERNING THE MARKETING AND COMMERCIAL QUALITY CONTROL OF LEEKS

Amalga kiritish sanasi 25.03.2026

I Mahsulot aniqlash

Ushbu standart iste’molchiga yangi holda yetkazib beriladigan, *Allium ampeloprasum L. Leek Group* turkumiga mansub navlar (ekinlar)dan yetishtirilgan porey piyozlarga nisbatan qo‘llaniladi, sanoat qayta ishlash uchun mo‘ljallangan piyozlar ushbu standart doirasiga kiritilmaydi.

II. Sifatga oid qoidalar

Ushbu standartning maqsadi tayyorlash va qadoqlashdan keyingi porey piyozlarning sifat talablarini belgilashdir.

Biroq, agar eksport/jo‘natish bosqichlaridan keyingi bosqichlarda qo‘llanilsa, mahsulotlar standart talablariga nisbatan quyidagilarni ko‘rsatishi mumkin:

- tarangligi va barraligini sezilarli bo‘lmagan yo‘qolishi;
- rivojlanishi va tez buzilishga moyilligi sababli biroz sifatining yomonlashishi.

Mahsulot egasi/sotuvchisi bunday mahsulotlarni ushbu standartga muvofiq bo‘lmagan holda namoyish etishi, sotuvga qo‘yishi, yetkazib berishi yoki har qanday shaklda realizatsiya qilishi mumkin emas. Mahsulot egasi/sotuvchisi mazkur muvofiqlikni ta’minlash uchun javobgar hisoblanadi.

A. Minimal talablar

Barcha sinflarda, har bir sinfga oid maxsus qoidalar va ruxsat etilgan qo‘yimlar hisobga olingan holda, porey piyozlar quyidagi talablarga javob berishi lozim:

- butun bo‘lishi (ammo ildizlari va barg uchlari kesilishi mumkin);
- sifatli bo‘lishi kerak; iste’molga yaroqsiz darajada chirigan yoki buzilgan mahsulotlar chiqarib tashlanadi;
- toza bo‘lishi, ko‘rinadigan begona moddalar deyarli bo‘lmasligi; biroq ildizlarda tuproq qoldiqlari bo‘lishi va qoplangan qismida ozgina ifloslanish izlari ruxsat etiladi;
- tashqi ko‘rinishi yangi bo‘lishi, so‘lib qolgan yoki qurigan barglari olib tashlangan bo‘lishi;
- amalda zararkunandalardan xoli bo‘lishi talab etiladi;
- zararkunandalar yetkazgan shikastlardan deyarli xoli bo‘lishi;
- urug‘ chiqarishga o‘tmagan bo‘lishi;
- me’yoridan ortiq tashqi namlikdan xoli bo‘lishi;
- begona hid va/yoki ta’mdan xoli bo‘lishi.
- Barglari kesilgan taqdirda, ular saranjom va tekis tarzda kesilgan bo‘lishi kerak.
- porey porey piyozlarning rivojlanishi va holati quyidagilarni ta’minlashi lozim:
- tashish va yuklash-tushirish bardosh bera olishi;

STANDARTLAR INSTITUTI #IPUNS2I9YV - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

• manzilga yetib borganda qoniqarli holatda bo‘lishi.

B. Tasniflash

Porey piyozlar quyida belgilangan ikki sinfga ajratiladi:

(i)I-sinf

Ushbu sinfdagi porey piyozlar yaxshi sifatli bo‘lishi kerak. Ular nav va/yoki mahsulot turiga xos xususiyatlarga ega bo‘lishi kerak. Porey piyozlarning oqdan och yashil ranggacha bo‘lgan qismi qoplangan qismning umumiy uzunligining kamida uchdan bir qismini tashkil etishi kerak.

Quyidagi kichik nuqsonlarga ruxsat etiladi, biroq ular mahsulotning umumiy ko‘rinishiga, sifatiga, saqlanish qobiliyatiga va qadoqdagi ko‘rinishiga ta’sir ko‘rsatmasligi kerak:

• ikki bargdan ortiq bo‘lmagan barglarda yuzaki va quruq shikastlanish;
• barglarda yengil ezilish;
• barglarda tripslar yetkazgan yengil shikastlanish.

(ii) II-sinf

Ushbu sinfga I-sinfga kiritish talablari darajasiga javob bermaydigan, biroq yuqorida belgilangan minimal talablarni muvofiq keladigan porey piyozlar kiradi.

Quyidagi nuqsonlarga ruxsat etiladi, biroq porey piyozlar sifat, saqlanish qobiliyati va taqdim etilishi jihatidan o‘zining asosiy xususiyatlarini saqlab qolishi lozim:

• yuzaki va quruq shikastlanish;
• yengil ezilish;
• tripslar yetkazgan shikastlanish;
• barglarda zangning yengil izlari;
• past harorat ta’sirida yuzaga kelgan yengil qo‘ng‘ir rangli o‘zgarishlar;
• yumshoq gullovchi novdasi, agar u barg qoplamasi ichida joylashgan bo‘lsa.

III. O‘lchamga oid qoidalar

O‘lcham qoplangan qismning o‘rtasida, uzunlik o‘qi bo‘yicha to‘g‘ri burchak ostida o‘lchangan diametr orqali aniqlanadi. O‘lcham bir xilligini ta’minlash uchun, bir bog‘lam yoki qadoqdagi eng katta porey piyozning diametri eng kichik porey piyozning diametridan ikki baravardan ortiq bo‘lmasligi lozim.

I-sinf uchun o‘lcham jihatdidan bir xillik majburiydir.

IV. Ruxsat etilgan qo‘yimlar

Marketingning barcha bosqichlarida, har bir to‘plamda ko‘rsatilgan[1] sinf talablariga to‘liq javob bermaydigan mahsulotlar uchun sifat va o‘lcham bo‘yicha qo‘yimlarga ruxsat etiladi.

---

1. Muvofiqlik tekshiruvi birlamchi yoki murakkab namunalarni baholash orqali amalga oshiriladi. Bu tasodifiy tanlab olingan namunalar sifati butun to‘plam sifatini aks ettiradi degan taxminga asoslanadi. IHTTning Muvofiqlikni tekshirish bo‘yicha amaliy qoidalarini jo‘natish bosqichida, shuningdek, oziq-ovqat chakana savdosining ulgurji va tarqatish markazlari hamda omborxonalarida qo‘llash, jumladan, operatorlar tomonidan ham foydalanish tavsiya etiladi.

STANDARTLAR INSTITUTI #IPUNS2I9YV - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

A. Sifat bo‘yicha qo‘yimlar

(i)I-sinf

Umumiy hisobda, soni yoki og‘irligi bo‘yicha 10 foizgacha bo‘lgan, ushbu sinf talablariga to‘liq javob bermaydigan, biroq II-sinf talablariga javob beradigan porey piyozlarga ruxsat etiladi. Ushbu qo‘yim doirasida jami 1 foizdan ortiq bo‘lmagan miqdorda II-sinf sifat talablariga ham, minimal talablariga ham javob bermaydigan yoki chirishga uchragan mahsulotlar bo‘lishi mumkin.

(ii) II-sinf

Umumiy hisobda, soni yoki og‘irligi bo‘yicha 10 foizgacha bo‘lgan, ushbu sinf talablariga ham, minimal talablariga ham javob bermaydigan porey piyozlarga ruxsat etiladi. Ushbu qo‘yim doirasida jami 2 foizdan ortiq bo‘lmagan miqdorda chirishga uchragan mahsulotlar bo‘lishi mumkin.

B. O‘lcham bo‘yicha qo‘yimlar

Barcha toifalarda (agar o‘lcham belgilangan bo‘lsa): soni yoki og‘irligi bo‘yicha 10 foizgacha bo‘lgan, o‘lcham talablari bajarilmagan porey piyozlarga ruxsat etiladi.

V. Taqdim etishga oid qoidalar

A. Bir xillik

Har bir qadoqning yoki bir qadoqdagi har bir bog‘lamning tarkibi bir xil bo‘lishi va faqat bir xil kelib chiqishga, navga yoki tijorat turiga, sifatga va o‘lchamga (agar o‘lcham belgilangan bo‘lsa), hamda rivojlanish darajasi va ranglanish darajasi jihatidan sezilarli darajada bir xil bo‘lgan porey piyozlarni o‘z ichiga olishi lozim.

Qadoq tarkibining ko‘rinib turgan qismi butun tarkibni ifodalashi kerak.

B. Qadoqlash

Porey piyozlar mahsulotni to‘g‘ri himoya qiladigan tarzda qadoqlanishi lozim.

Qadoq ichida ishlatiladigan materiallar toza bo‘lishi va mahsulotga tashqi yoki ichki shikast yetkazmaslik sifatiga ega bo‘lishi shart. Materiallardan, xususan, tijorat belgilari tushirilgan qog‘oz yoki tamg‘alardan foydalanishga ruxsat etiladi, biroq bosma yoki yorliqlash zaharli bo‘lmagan siyoh yoki elim bilan amalga oshirilgan bo‘lishi kerak.

Mahsulotga alohida yopishtirilgan stikerlar olib tashlanganda ko‘rinadigan elim izlarini qoldirmasligi va po‘stloqqa shikast yetkazmasligi lozim.

Qadoqlar begona moddalaridan xoli bo‘lishi shart.

STANDARTLAR INSTITUTI #IPUNS2I9YV - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

VI. Belgilashga oid qoidalar

Har bir qadoq[2] yoki ommaviy tarzda taqdim etilgan har bir bog‘lam tashqi tomondan ko‘rinadigan, bir tomonda guruhlangan, o‘qilishi oson va o‘chmas yozuvlar bilan quyidagi ma’lumotlarni o‘zida aks ettirishi lozim:

[2] Ushbu tamg‘alash qoidalari mazkur tafsilotlar ko‘rsatilgan o‘ramlarda taqdim etilgan savdo o‘ramlariga nisbatan qo‘llanilmaydi. Biroq, ular alohida taqdim etilgan savdo o‘ramlari (oldindan o‘ralgan mahsulotlar) uchun amal qiladi.

A. Identifikatsiya

Qadoqlovchi va/yoki jo‘natuvchi/eksport qiluvchi: Ism-sharifi va jismoniy manzili (masalan, ko‘cha/shahar/hudud/pochta indeksi va, agar kelib chiqish mamlakatidan farq qilsa, mamlakat nomi)

yoki milliy vakolatli[3] organ tomonidan rasmiy tan olingan kod belgisi, agar bunday tizimni qo‘llaydigan mamlakat UNECE Kod Belgilari reyestrida[4] ro‘yxatga olingan bo‘lsa.

[3] Bir qator mamlakatlarning milliy qonunchiligi nom va manzilni aniq ko‘rsatishni talab qiladi. Biroq, kod belgisidan foydalanilganda, "qadoqlovchi va/yoki jo‘natuvchi (yoki shunga o‘xshash qisqartmalar)" iborasi kod belgisi bilan bevosita bog‘liq holda ko‘rsatilishi shart. Bundan tashqari, agar kelib chiqish mamlakati bo‘lmasa, kod belgisidan oldin tan oluvchi mamlakatning ISO 3166 (alfa-2) mamlakat/hudud kodi keltirilishi lozim.

[4] Qarang: http://www.unece.org/trade/agr/codemarkregistry.html.

Ko‘cha manzili mavjud bo‘lmagan hollarda, jismoniy manzil sifatida xo‘jalik yoki korxona nomi, eng yaqin qishloq, shahar, hudud va pochta indeksi ko‘rsatilishi mumkin; yoki GPS koordinatalari va pochta qutisi manzili eng yaqin shahar, hudud va mamlakat bilan birgalikda jismoniy jismoniy manzil[5] sifatida qabul qilinadi.

B. Mahsulotning hususiyati

- Agar qadoq tarkibi tashqaridan ko‘rinmasa, “Porey piyoz” deb belgilanishi kerak.

C. Mahsulotning kelib chiqishi

- Kelib chiqish[6] mamlakati va, ixtiyoriy ravishda, yetishtirilgan hudud yoki milliy, mintaqaviy yoki mahalliy joy nomi ko‘rsatilishi lozim.

D. Tijorat tavsifnomalari

- Sinf
- Bog‘lamlar soni (agar porey piyozlar bog‘lamlarda qadoqlanib, qadoqda taqdim etilgan bo‘lsa).

E. Rasmiy nazorat belgisi (ixtiyoriy)

1970-yilda qabul qilingan
So‘nggi marta 2016-yilda qayta ko‘rib chiqilgan
2023-yilgi standart tartibga muvofiqlashtirirlgan

[5] Amerika Qo‘shma Shtatlari pochta qutisi manzilidan foydalanishga e’tiroz bildiradi, chunki bu obyektlarni tekshirishga yoki mahsulotlarni chaqirib olish kerak bo‘lganda tezkor choralar ko‘rishga to‘sqinlik qilishi mumkin. Bundan

STANDARTLAR INSTITUTI #IPUNS2I9YV - 25.09.2026 O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO‘JALIGI VAZIRLIGI

tashqari, bu qadoqlovchi va/yoki jo‘natuvchi/eksportchi haqidagi ma’lumotlarga oid milliy tamg‘alash talablariga muvofiq kelmaydi.

[6] To‘liq nom yoki keng tarqalgan nomlanish ko‘rsatilishi lozim.

STANDARTLAR INSTITUTI #IPUNS2I9YV - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI